Gemeente Amsterdam Zuid

Groen in Zuid

Maart 2026

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Groene ambities Amsterdam-Zuid 4

3 Groenbeleid in Amsterdam 6

4 Profiel Amsterdam-Zuid 9

4.1 Kansen- en verbindingenkaart 10

4.2 Gebiedsanalyses groen en meerjarenplanning 10

4.3 Rigoureuze vergroening en klimaatadaptatie 10

4.4 Uitdagingen in de openbare ruimte 11

4.5 Parken en groengebieden 12

5 Wat doen we concreet in Zuid? 13

5.1 Herinrichtingen en onderhoudsprojecten in de openbare ruimte 13

5.2 Pleinenaanpak 17

5.3 Bomen en hittestress 20

5.4 Parken in Zuid 21

5.5 Ecologie en biodiversiteit 24

5.6 Groen in de Buurt en bewonersinitiatieven 25

5.7 Watertuinen 26

5.8 Buurtbudgetten 26

5.9 Projecten vanuit het gebiedsgebonden budget 28

5.10 Noodplan huismus en nestkasten 28

5.11 Groen op sportparken 29

5.12 Publiek-private samenwerking: The Green Mile 29

6 Financiering 31

6.1 Geld voor Groen 31

6.2 Groen en klimaatbestendigheid 31

6.3 Programma 'Nieuwe groene plekken' 31

7 Kansen voor de komende jaren 33

7.1 De Pijp 33

7.2 De Rivierenbuurt 33

7.3 Oud Zuid 34

7.4 Buitenveldert 34

7.5 Zuidas 34

8 Bijlagen 35

1 Inleiding

Groen is belangrijk voor mens en dier. Bomen beschermen ons als het warm is, groenvakken helpen wateroverlast bij hevige regenbuien te voorkomen, struiken bieden voedsel en beschutting voor vogels en insecten, planten zijn belangrijk voor de biodiversiteit.

In Amsterdam-Zuid zetten we ons in om een nog groener stadsdeel te worden. We vergroenen rigoureus waar het kan en koesteren het bestaande groen. We planten nieuwe bomen waar het kan en vervangen zieke en omgewaaide exemplaren. We richten wadi's, verlaagde groenvakken, in die water kunnen vasthouden bij overvloedige regenbuien. We beheren het bestaande groen steeds meer ecologisch, wat goed is voor de biodiversiteit en het milieu. We ondersteunen bewoners die geveltuintjes en boomspiegels beplanten. We geven ruimte aan bewoners die samen willen tuinieren in de openbare ruimte. We onderhouden de zes bijzondere parken die Zuid kent. In 'Groen in Zuid' laten we zien wat we doen en delen we onze ambities.
Met de '*Groenvisie, een leefbare stad voor mens en dier 2020- 2050*' geeft Amsterdam richting aan de groenopgave in de stad tot 2050. De visie benadrukt het groeiende belang van groen in de stad, juist ook in relatie tot andere opgaven zoals verdichting, mobiliteit en het veranderende klimaat. De Groenvisie is overgenomen in de Omgevingsvisie Amsterdam.

De Groenvisie geeft richting, het is een visie voor de hele stad voor de langere termijn aan de hand van de thema's gezondheid, welzijn, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Een concrete invulling op stadsdeelniveau of zelfs gebied- of buurtniveau geeft de Groenvisie niet. In dit document beschrijven we wat de ambities van de Groenvisie betekenen voor stadsdeel Zuid.

Wat betekenen bijvoorbeeld de hittestress-locaties voor de locaties waar kwetsbare groepen (ouderen, kinderen) zich bevinden? Waar ontbreken verbindingen in de ecologische structuur in het stadsdeel, dus waar moeten we de biodiversiteit versterken?

Het vergroenen en het in standhouden van bomen in privétuinen hebben ook een aandeel in het welzijn van de bewoners en klimaatadaptatie. In dit document beperken wij ons tot het beschrijven van het groen in de openbare ruimte.

In het 'Meerjarenplan Groen', dat begin 2026 zal worden vastgesteld, analyseren we de stand van zaken en ontwikkeling van groen in Zuid. Uit onderzoeken blijkt dat groen positieve invloed heeft voor de mentale gezondheid. In de analyse worden de sociale componenten om het welzijn in beeld te krijgen nadrukkelijk meegenomen. Op basis van deze uitgebreide analyse en de ambities die in het voorliggende stuk zijn opgenomen, kunnen we de komende jaren gefundeerde keuzes maken voor de inzet van de beschikbare middelen voor groen in Zuid.

'Groen in Zuid' beschrijft wat onze ambities zijn, wat we al doen en gedaan hebben en hoe we de Groenvisie uitwerken in Amsterdam-Zuid.

2 Groene ambities Amsterdam-Zuid

Amsterdam-Zuid heeft de volgende ambities op het gebied van groen:

- Rigoureus vergroenen is het uitgangspunt bij al onze plannen en projecten in de openbare ruimte. We creëren ruimte voor robuust groen dat bijdraagt aan een betere leefomgeving voor mens en dier. Bij onderhouds- en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte heeft het toevoegen van zoveel mogelijk groen prioriteit. Vergroening om klimaat-adaptieve redenen kan ook een reden zijn om een project in een buurt, straat of plein op te starten.

- We zetten in op het vergroten van de biodiversiteit. We kiezen zoveel mogelijk voor inheemse beplanting die zorgt voor een goede leefomgeving voor dieren en insecten. We verbinden bestaande ecologische groenstructuren waar mogelijk.

- Bij het onderhoud van groen is ecologisch beheer het einddoel. We breiden het ecologisch maaibeheer, dat in 2025 samen met stadsdeel Zuidoost is ingezet, zo snel mogelijk uit. Door op grote schaal ecologisch te maaien veranderen we het groen in groenstroken in ecologisch groen dat bijdraagt aan de biodiversiteit.

- We voegen bomen toe waar en wanneer mogelijk. We zorgen dat nieuwe en bestaande bomen onder goede groeiomstandigheden kunnen groeien om bewoners koelte te bieden. Hierbij kijken we naar de meest versteende buurten waar de grootste behoefte is aan het tegengaan van hittestress in hete zomers. Bestaande bomen die bij noodzakelijke werkzaamheden in de openbare ruimte niet te handhaven zijn wegens beperkte levensduur of vanwege werkzaamheden aan kabels en leidingen, worden zoveel mogelijk binnen het project gecompenseerd door middel van verplaatsing of herplanting. Internationaal geldt het zogenaamde 3:30:300-principe: vanuit elk huis zijn 3 bomen zichtbaar, 30 procent van de openbare ruimte moet in de schaduw van bomen liggen en elke woning mag niet verder dan 300 meter van een park liggen. Dit principe streven we ook voor Zuid na.

- We zorgen ervoor dat het stadsdeel beter bestand is tegen overvloedige regenval. Dit doen we door het toevoegen van groen en het aanleggen van wadi's bij projecten in de openbare ruimte. Hierbij kijken we vooral naar die delen van Zuid waar de (te verwachten) wateroverlast bij hevige regenval het grootst is.

- Zogeheten 'snippergroen' dat door bewoners kan worden onderhouden, draagt bij aan de biodiversiteit. Vanuit het stedelijke budget Groen in de Buurt stimuleren wij bewoners om groene initiatieven aan te vragen waarbij de bewoners het groen in medebeheer nemen. Hier vallen ook de geveltuinen en boomspiegels onder. Met de zogeheten 'Groene-Stoep-Stappen', die op initiatief van de stadsdeelcommissie worden gerealiseerd, voegen we kleinschalig groen toe. We experimenteren met het inzaaien van boomspiegels, dat eveneens op initiatief van de stadsdeelcommissie plaatsvindt.
  De groene initiatieven laten wij zoveel mogelijk via bewoners aanbrengen en beheren om de ecologische verbindingen te versterken. Waar mogelijk verwijzen wij de bewoners door naar externe organisaties die hen kunnen ondersteunen.

- Wij stimuleren actief gevelbegroeiing en willen bestaande begroeiing behouden. In geveltuinen kunnen passende gevelplanten worden aangebracht. Groen op de gevel | Gemeente Amsterdam biedt onder andere een gevelplantengids.

- De mussenpopulatie in Zuid is de laatste jaren dramatisch afgenomen. Met het 'Noodplan huismus' zorgen we voor meer nestelgelegenheden, onder meer door nestkasten uit de delen aan bewoners. Daarnaast verstrekken wij aan bewoners mussenstruiken waar mussen voedsel kunnen vinden en zich kunnen verschuilen. We planten op strategische plaatsen dichtbij bestaande mussenkolonies struiken aan. We beschermen nestelgelegenheden van gierzwaluwen en andere vogels waar mogelijk. In gesprekken met de corporaties, Vastgoed (eigen gebouwen) nemen we het noodplan Huismus en het belang van gierzwaluwnesten mee.

- We stimuleren en ondersteunen bewoners die samen groen in de openbare ruimte willen aanleggen en onderhouden. Via de 'subsidieregeling bewonersinitiatieven' helpen we bewoners bij de financiering van nieuw kleinschalig buurtgroen. Bewoners die een nieuwe geveltuin willen aanleggen kunnen een beroep doen op de gemeente en mogelijk externe organisaties voor hulp en advies.

- Parken hebben een belangrijke functie voor mens en dier. We zetten in op een goede balans tussen parken als groene longen van de stad, biodiversiteit en de recreatieve en educatieve functie van parken.

- Bij transformatielocaties en ontwikkelgebieden stimuleren we natuurinclusief bouwen door gebruik te maken van het 'Puntensysteem voor Natuurinclusief bouwen'.

- Bij het toevoegen van groen hebben we oog voor de ruimtelijke kwaliteit en structuur in straten en houden rekening met de monumentale waarden van de parken en stadsgezichten. We verbinden de belangrijke ecologische groenstructuren waar mogelijk.

- Om het groen in binnentuinen en privéterreinen te beschermen willen we, waar mogelijk, bebouwing in binnentuinen beperken via omgevingsplannen, bomenkap zoveel mogelijk voorkomen (via de bomenverordening) en voorgeschreven herplant na te laten leven. In gesprek met corporaties, makelaars en eigenaren agenderen wij het belang van groen.

3 Groenbeleid in Amsterdam

Het vergroenen van stadsdeel Zuid gaat uiteraard in lijn met de stedelijke ambities en opgaven. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste bestuurlijke uitgangspunten, visies en beleidsstukken die gelden voor heel Amsterdam. Hierbij is waar mogelijk toegelicht in hoeverre dit in Zuid wordt toegepast.
De uitgebreide uiteenzetting van de verschillende stukken zijn in de bijlage opgenomen.

Omgevingsvisie Amsterdam 2050 – Een menselijke metropool
De Omgevingsvisie Amsterdam beschrijft de gewenste ontwikkeling van de stad en vormt het kader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het beschrijft al het beleid voor de fysieke leefomgeving, in 6 overkoepelende ambities: de inclusieve stad, de duurzame stad, de vitale stad, de gezonde stad, de leefbare stad en de compacte stad.
Groen speelt een belangrijke rol bij deze ambities en 'rigoureus vergroenen' is ook één van de vijf strategische keuzes van de omgevingsvisie.

Groenvisie
De '*Groenvisie 2020-2050 – Een leefbare stad voor mens en dier'* geeft aan waarom groen belangrijk is, wat we gaan doen, wat we willen bereiken en wat ervoor nodig is. Vier thema's omvatten het belang van groen in de stad: gezondheid, sociaal welzijn, klimaatadaptatie en natuur. Het uitgangspunt van de Groenvisie is 'groen tenzij'.

Hoofdgroenstructuur (HGS)
Sinds 2003 is er een Hoofdgroenstructuur om de meest waardevolle groengebieden binnen Amsterdam te beschermen, zoals stadsparken, volkstuinparken, grotere plantsoenen, sportparken en groene verbindingen. De Hoofdgroenstructuur is opgesteld om te voorkomen dat de belangrijkste groengebieden, onder druk van een groeiende stad, worden bebouwd.
In de Omgevingsvisie 2050 staat de ambitie om deze Hoofdgroenstructuur tot 2050 in stappen te laten groeien naar een groter, gevarieerder en beter verbonden groenblauw netwerk.

Ecologische structuur – Plan Biodiversiteit
In Plan Biodiversiteit fase 1 staan maatregelen om de biodiversiteit in de groengebieden te vergroten. Deze maatregelen worden meegenomen bij het dagelijks en groot onderhoud. Voor de herinrichtingsmaatregelen, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of faunapassages, moeten eerst financiële middelen worden geregeld. Zodra er dekking is, worden ook deze maatregelen uitgevoerd.

Hoofdboomstructuur (HBS)
In Amsterdam Zuid groeien ongeveer 55.000 bomen. Daar zitten veel bijzondere bomen en lanen tussen. Verschillende lanen zijn onderdeel van de Hoofdboomstructuur. Lanen en boomgroepen dragen niet alleen enorm bij aan de beschermde stadsgezichten die Zuid rijk is, ze geven ook verkoeling in de straten, zijn belangrijk voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid van de bewoners en zijn onmisbaar voor de biodiversiteit van de stad.
We zijn zuinig op onze Monumentale Houtopstanden, zoals dat zo mooi heet. In 2026 worden de nieuwe kaarten vastgesteld waarmee een uitgebreid onderzoek en participatietraject wordt afgerond.

Amsterdams Akkoord - Coalitieakkoord 2022 – 2026
In het coalitieakkoord wordt het belang van groen meermaals genoemd. Groen in de directe leefomgeving van mensen is onmisbaar. De ambitie is om wijken en buurten verder te vergroenen en de ecologische waarde van de stad te versterken.

Groene Verbindingenkaart
De ambitie in de Omgevingsvisie en de Groenvisie om het groen beter te verbinden, is voor Zuid verder uitgewerkt in de Groene Verbindingenkaart. Het doel van deze kaart is om de hoofdgroenstructuur te verbinden voor planten en dieren, fietsers en voetgangers.

Natuurinclusief bouwen en ontwerpen
Bouwers en ontwikkelaars moeten voldoen aan het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (voorheen bouwbesluit) en de Omgevingswet.
Daarbovenop stelt de gemeente Amsterdam eisen in aanbestedingen (tenders). De ontwikkelaar, architect of bouwer die in Amsterdam mee wil doen met een 'tender' van de gemeente, moet voldoen aan de drempelwaarde van 30 punten uit het 'Puntensysteem voor Natuurinclusief bouwen'.

Handboek Groen Puccinimethode
Het Handboek Groen is onderdeel van het beleidskader Puccinimethode. De Puccinimethode staat voor een kwalitatief goede fysieke inrichting van alle Amsterdamse openbare ruimte: alle straten, pleinen, parken en plantsoenen. Een kwalitatief goede fysieke inrichting is gebruiksvriendelijk, veilig, beheerbaar, duurzaam, betaalbaar, samenhangend én mooi.
In het Handboek Groen staat gedetailleerd met welke boomsoorten en beplantingstypen we in Amsterdam werken en hoe deze toegepast worden.

Groen in de Buurt (GiB)
Voor Groen in de Buurt is jaarlijks 1,7 miljoen euro beschikbaar in Amsterdam. Stadsdeel Zuid krijgt net als de andere stadsdelen €212.500 per jaar. Met dit geld kunnen bewoners groene initiatieven (laten) uitvoeren waarvan zij zelf het beheer uitvoeren, middels een medebeheercontract. In stadsdeel Zuid worden bewoners ondersteund door een externe partner bij uitwerking en uitvoering van de initiatieven.

Agenda Klimaatadaptatie 2024-2026
In de stedelijke Agenda Klimaatadaptatie 2024-2026 benoemen we de stappen die we de komende jaren, met de middelen die we hebben en in samenwerking met onze partners, zullen zetten om deze opgave verder aan te pakken. Een eerste duiding van de KNMI'23-klimaatscenario's heeft laten zien dat we extra actie moeten ondernemen om Amsterdam ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden.

Groen in gebiedsopgaven Zuid

Elke vier jaar maken we meerjarige gebiedsopgaven voor de drie gebieden in stadsdeel Zuid. In deze gebiedsopgaven staat waar de komende jaren extra aandacht voor nodig is. We bepalen dit aan de hand van inhoudelijke analyses en op basis van de wensen van de bewoners. Groen is onderdeel van een aantal van de gebiedsopgaven voor de periode 2023-2026. Onderstaande tabel geeft aan om welke gebiedsopgaven het gaat en welke doelstellingen daarbij horen.

Buitenveldert, Zuidas	De Pijp, Rivierenbuurt	Oud-Zuid
▪ Versterken van sociale en fysieke verbindingen. Doelstelling: De kwaliteit en kwantiteit van de groene omgeving, speelplaatsen en pleinen stijgt. ▪ Zuidas wordt een aantrekkelijke, diverse en bruisende wijk in stadsdeel Zuid. - Er is veel behoefte aan (..) meer kwalitatief en laagdrempelig groen (met mogelijkheid tot medebeheer). Doelstelling: Het aanbod van voorzieningen sluit beter aan bij de behoeften van huidige en toekomstige bewoners (o.a. een laagdrempelige ontmoetingsplek), ook internationals en anderstalige bewoners.	▪ Een duurzame Pijp en Rivierenbuurt – in deze wijken speelt problematiek rondom hittestress en rainproof. Vergroening lijkt een van de vraagstukken voor deze opgaven. Het gebied kent veel actieve bewoners, ondernemers en woningbouwcorporaties die zich bereid tonen een bijdrage te leveren aan de vergroeningsopgave en zelf de handen uit de mouwen steken. Doelstellingen: De ondersteuning van bewoners en ondernemers bij bewonersinitiatieven en vergroeningsprojecten verbetert. De hoeveelheid groen in de openbare ruimte neemt toe.	▪ De leefbaarheid in centrum-gebied Museumkwartier en Vondelpark e.o. voor bewoners, ondernemers en bezoekers vergroten. Doelstelling: De openbare ruimte wordt groener en toegankelijker. ▪ Intensievere inzet in buurten met relatief veel huishoudens met gestapelde problematiek, met name in de Marathon-buurt, Bertelmanpleinbuurt en Schinkelbuurt-Zuid. Doelstelling: De sociale cohesie in de Marathonbuurt, Bertelmanpleinbuurt en Schinkelbuurt-Zuid stijgt.

4 Profiel Amsterdam-Zuid

Stadsdeel Zuid is onderverdeeld in gebieden met elk een eigen signatuur. Op het gebied van groen werken we daarom gebiedsgericht, zodat we rekening kunnen houden met de specifieke kenmerken en behoeftes van buurten en wijken.

De Pijp
De Pijp bestaat uit dichtbevolkte buurten, is stenig, met weinig 'vrije' openbare ruimte. Buurten zoals de van der Helstbuurt behoren tot de meest versteende buurten van Nederland. De Pijp is gemeentelijk beschermd stadsgezicht. De Pijp kent één park, het Sarphatipark.

Rivierenbuurt
De Rivierenbuurt is onderdeel van Plan Zuid en rijkbeschermd stadsgezicht. De Rivierenbuurt is wat ruimer opgezet dan de Pijp, maar ook hier is de druk op de openbare ruimte groot. Hittestress, wateroverlast bij hevige regenval maar ook droogte spelen in verschillende buurten een grote rol. Het Martin Luther Kingpark ligt aan de rand van de Rivierenbuurt.

Oud Zuid
Grote delen zijn rijksbeschermd stadsgezicht (Plan Zuid) of gemeentelijk beschermd stadsgezicht en ook hier is de druk op openbare ruimte groot. In Oud Zuid ligt het Museumplein en het Vondelpark, dat een rijksmonument is. In het Schinkelkwartier vindt gebiedsontwikkeling plaats.

Buitenveldert
Buitenveldert is ruim opgezette tuinstad. Voor Buitenveldert is de afgelopen jaren een cultuurhistorische verkenning opgesteld, waarin ook de waarde van het aanwezige groen wordt benadrukt en beschreven. Buitenveldert kent twee parken, het Amstelpark, dat een gemeentelijk monument is, en het Gijsbrecht van Aemstelpark, dat een Rijksmonument is. Het entreegebied van het Amsterdamse Bos ligt ook in Buitenveldert.

Zuidas
De Zuidas is een grootstedelijk ontwikkelgebied met een hoge bebouwingsdichtheid. Een aantal deelgebieden zijn gerealiseerd, in andere moet de ontwikkeling nog starten. Het groen is een schaars maar belangrijk onderdeel van de planvorming. Binnen het grootstedelijk gebied Zuidas wordt de A10 verbreed en ondertunneld, het zogenaamde Zuidasdok. Voor de Zuidas zijn de volgende groene ambities opgenomen in Plan voor een groene Zuidas - openresearch.amsterdam:

- Zuidas investeert fors meer in groen;
- Zuidas investeert in kwaliteit van divers groen;
- Zuidas investeert in de kwaliteit van bomen.

Hierdoor kunnen we een groene kwaliteitsslag te maken door groen aan te leggen op het tunneldak. Het Beatrixpark, dat deels een gemeentelijk monument is, is formeel onderdeel van het Zuidasgebied. Op het terrein van de VU ligt de botanische tuin met een bijzondere collectie planten, deels in kassen.

4.1 Kansen- en verbindingenkaart

De groenopgaven voor stadsdeel Zuid zijn uitgewerkt in kansen- en verbindingenkaarten. Na een inhoudelijke analyse hebben we in deze kaarten voor diverse groenthema's bepaald waar kansen liggen om het groen verder te versterken of om met groen knelpunten op te lossen.
De analyse van de huidige en gewenste structuren brengt kansen in beeld. De kansenkaarten dragen bij aan:

- Een geografische vertaling van de gebiedsopgaven in kaarten;
- Een betere koppeling tussen gebiedsgericht werken en de stedelijke schaal;
- Het agenderen van knelpunten en kansen in de ontwikkeling van de stad;
- Werk met werk maken door beheer- en onderhoudsopgaven te combineren met structuurverbeteringen voor de lange termijn;
- Adviseren bij stedelijke financiering en prioriteringsvraagstukken (bijv. Stadsverbetering/ -behoud, groengelden).

Voor groen zijn er meerdere kaarten gemaakt. Deze gaan over de groenstructuur, de groenverbindingen, buurtgroen en de bomenstructuur. Maar groen draagt ook bij aan de bestrijding van hittestress en regenwateroverlast, het maakt het wandelen en het verblijf aantrekkelijker. Op basis van de verzameling van alle kaarten kan men bij toekomstige projecten goed bepalen welke groenambities er op een bepaalde plek zijn.
Deze kaarten zijn 'levend' en niet bestuurlijk vastgesteld, maar worden wel gebruikt bij de planvorming in Zuid, ze geven de verschillende opgaven, kansen en verbindingen weer.

4.2 Gebiedsanalyses groen en meerjarenplanning

Om tot een goede uitwerking van een meerjarenplanning groen per stadsdeel te komen is een gebiedsgerichte analyse nodig van de vier thema's van de Groenvisie: natuur, gezondheid, sociaal welzijn en klimaatadaptatie. Voor elk stadsdeel wordt er een Meerjarenplan Groen opgesteld. Hiervoor verzamelen we informatie op buurtniveau uit de Hoofdgroenstructuur, de Groenvisie, kwetsbare buurten, karakteristiek van bebouwing, klimaatadaptatie enzovoort. Op basis van deze gegevens worden waarderingspunten aan buurten toegekend waarmee we prioriteiten kunnen stellen. Dit leidt tot groene opgaven en een lijst aandachtslocaties die bestuurlijk worden vastgesteld in de stadsdelen.
De prioritering van investeringen in groen kunnen op basis van deze groene opgaven, ambities en aandachtslocaties van het stadsdeel bepaald en verantwoord worden.

4.3 Rigoureuze vergroening en klimaatadaptatie

De opgaven op het gebied van klimaatadaptatie (hittestress, regenbestendigheid, droogte) staan op kaarten die regelmatig worden bijgewerkt: https://maps.amsterdam.nl/klimaatadaptatie/.
Deze informatie wordt meegewogen in de groene opgaven en aandachtslocaties in het bovenstaande Meerjarenplan Groen.

Op deze kaarten is duidelijk te zien waar de knelpunten in Stadsdeel Zuid liggen. Het grootste en bekendste probleem is de wateroverlast in de Rivierenbuurt, maar er zijn veel meer plekken in stadsdeel Zuid die aandacht vragen.

4.4 Uitdagingen in de openbare ruimte

In de stenige buurten van stadsdeel Zuid is weinig openbare ruimte beschikbaar. In de Pijp, Rivierenbuurt en Oud Zuid moeten afwegingen gemaakt worden tussen verschillend gebruik van ruimte. Ook in Buitenveldert en zeker op de Zuidas hebben we te maken met reservering van ruimte die de beschikbare hoeveelheid openbare ruimte te boven gaan als we rigoureus willen vergroenen.

Wij moeten rekening houden met bestaande 'obstakels' in de openbare ruimte en toekomstige noodzakelijke toevoegingen aan de openbare ruimte. Een overzicht:

- Toegankelijkheid: een voor iedereen toegankelijke openbare ruimte is een mensenrecht. Daarom zorgen we ervoor dat er op stoepen minimaal twee meter doorloopruimte is, en in winkelstraten nog meer. Obstakels dienen tot een minimum beperkt te worden, zodat iedereen, ook met een rolstoel, rollator of kinderwagen, zich vrij kan bewegen Met bankjes zorgen we ervoor dat er rustpunten zijn en bewoners elkaar kunnen ontmoeten. In veel straten is dit al lastig.

- Fietsparkeren: voldoende ruimte voor fietsparkeren op straat is een voorwaarde om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te borgen. Er zijn weinig inpandige fietsenstallingen en het worden er steeds minder. De mogelijkheden en middelen om gemeentelijke fietsstallingen te realiseren zijn beperkt.

- Netcongestie: om aan de vraag naar meer elektra te voldoen moeten er de komende jaren vele honderden nieuwe middenspanningsruimten (MSR / Trafohuisjes) worden bijgeplaatst. Lang niet overal kunnen we deze ruimtes inpandig in bestaande bebouwing realiseren, bovendien is het vaak te duur. De huisjes zijn 3 x 3 meter met een hoogte van 2 meter.

- Inzameling afval en grondstoffen: de stad moet voldoende inzamelcontainers hebben om restafval, glas, papier en gft in te zamelen. Voor de inzameling van grof afval worden in de hele stad vaste locaties aangewezen. Ondernemers hebben ruimte nodig om tijdens bepaalde tijden hun containers met bedrijfsafval te kunnen aanbieden. Grondstoffenhubs, waar gescheiden ingezameld kan worden, vragen op diverse plaatsen in de stad ruimte.

- Spelen: kinderen hebben recht op een openbare ruimte waarin ze kunnen spelen. Verspreid over Zuid zijn er kleine en grotere speeltuinen in de openbare ruimte.

- Ondergrondse infrastructuur: door kabels en leidingen voor elektra, glasvezel, riolering, warmtenet, gas en glasvezel enzovoort is het om sommige plekken moeilijk om groen toe te voegen, met name bomen.

- Verkeer: verkeersveiligheid is een prioriteit bij het inrichten van de openbare ruimte. Daarnaast willen we in 2030 volledig voldoen aan de adviesnormen van de World Health Organization. Dat betekent uitstootvrije mobiliteit en schone lucht. Dat betekent dat er voldoende laadpalen moeten zijn.

De afgelopen jaren hebben we het mogelijk gemaakt om een deel van de beschikbare autoparkeerplaatsen een andere bestemming te geven. Door het aantal beschikbare parkeervergunningen voor bewoners te verlagen met 1,1% per half jaar, en waar nodig te voorzien in extra verlagingen (zoals in de Oude Pijp en Rijnbuurt-Oost) komt er extra ruimte voor vergroening, toegankelijkheid en spelen. In Zuid zijn zo de afgelopen jaren ruim 1.500 autoparkeerplaatsen anders ingericht bij herinrichtingen van straten en buurten, onderhoudsprojecten en kleine lokale maatregelen, waaronder ook initiatieven van bewoners om te vergroenen.

4.5 Parken en groengebieden

Zuid heeft een aantal bijzondere parken, elk met zijn eigen karakteristieken. Het Vondelpark en Gijsbrecht van Aemstelpark zijn rijksmonumenten, het Amstelpark en Beatrixpark hebben een gemeentelijke monumentenstatus. Parken zijn de groene longen van de stad en belangrijk voor de biodiversiteit. Voor bewoners en bezoekers zijn het natuurlijk ook belangrijke plekken om te recreëren. Het is belangrijk altijd de balans tussen die verschillende belangen te bewaken.
Het beheer en onderhoud van de parken is grotendeels stedelijk belegd. Ieder park kent ook een vereniging van betrokken bewoners en/of ondernemers die zich inzetten voor het park. Verderop worden de parken uitgebreider beschreven.

Het Amsterdamse Bos heeft een enorm verkoelend effect op zijn omgeving en huisvest een steeds grotere biodiversiteit. Dit wil het bos met haar missie 'Natuur midden in de Samenleving' sterker gaan uitdragen. Het Amsterdamse deel van het bos tegen de Nieuwe Meer heeft grote natuurwaarde en krijgt met een toenemende recreatiedruk te maken. De klimaatverandering, met name de langdurig natte periodes vragen nu om een aanpassing om straks een vitaal bos te hebben. Zo worden een aantal overbodige paden verwijderd. Voor de aanpak van het entreegebied wordt een project voorbereid.

Het Amsterdamse Bos ligt voor het grootste deel op het grondgebied van Amstelveen, maar Amsterdam doet het beheer van het bos.

Zuid grenst aan de zogenaamde Amstelscheg, een groengebied dat vanuit het landschap ver de stad in reikt. Deze scheg is essentieel voor de nabijheid van het groen voor een deel van Zuid en vormt een belangrijke recreatieve bestemming.
Om de Amstelscheg ook in de toekomst waardevol te houden, zijn keuzes gemaakt om de recreatieve mogelijkheden te verbeteren, om de kwaliteit van het landschap te behouden en versterken, ruimte te maken voor water en voor het opwekken van energie. Deze keuzes zijn beschreven in het Toekomstkader Amstelscheg. Het Recreatieschap Amstelland heeft de prioriteiten voor dit gebied voor de komende jaren vastgelegd in een Ambitiedocument dat in 2025 is vastgesteld.

5 Wat doen we concreet in Zuid?

5.1 Herinrichtingen en onderhoudsprojecten in de openbare ruimte

We programmeren onderhoudsprojecten in de openbare ruimte op basis van diverse factoren, zoals de uitkomsten van reguliere onderhoudsinspecties, noodzakelijke werkzaamheden aan riolering, kabels of leidingen en wensen van bewoners en gebruikers van gebieden.

Bij het onderhoud kunnen we de inrichting één op één vervangen, maar we zoeken altijd naar extra mogelijkheden om onder andere de groenambities waar te maken. Ook bij de vervanging van kades en oeverbeschoeiing liggen kansen om natuurvriendelijke oevers of natuurinclusieve kades aan te leggen.

De toekomstige projecten van groot onderhoud en herinrichtingen worden bijgehouden op een openbare kaart Uitvoeringsprogramma - Tijdvakken Stadsregie
Deze kaart is een dynamisch overzicht, die aan wijzigingen onderhevig is op basis van urgentie en middelen.

Op grond van de Omgevingswet, de regels voor flora en fauna (voorheen wet Natuurbescherming) is het verboden werkzaamheden aan het groen uit te voeren als er op dat moment nesten in gebruik zijn. Wij houden rekening met deze wetgeving en voorkomen het verstoren van broedende vogels.

Door parkeerplekken een andere bestemming te geven, kunnen we ruimte creëren voor vergroening. In Zuid zijn sinds 2019 ruim 1.500 autoparkeervakken opgeheven, waarvan een groot deel vergroend is. Het gaat hier om herinrichtingsprojecten op buurt- en straatniveau, om (grote en kleinere) onderhoudsprojecten en om kleinschalige initiatieven van bewoners of het stadsdeel. In het onderstaande overzicht met voorbeelden van projecten in de openbare ruimte is te lezen hoe dit er in de praktijk uitziet.

Project Rainproof Rivierenbuurt
De Rivierenbuurt was een van de buurten in Amsterdam waar na grote regenbuien wateroverlast ontstond, terwijl in droge perioden het grondwaterpeil in de Rivierenbuurt juist laag kon komen te staan. Sinds 2018 zijn daarom al 7 straten in de buurt klimaatbestendig heringericht en is de riolering vervangen. Bij het opnieuw bestraten werd rekening gehouden met een goede waterafvoer naar plekken waar het water tijdelijk kan worden opgeslagen en is waterdoorlatende bestrating aangelegd.

We hebben veel nieuwe groenvakken aangelegd en bestaande groenstroken waar mogelijk vergroot. Hierdoor kan het regenwater beter de grond in zakken en wordt het riool ontlast. Bij de beplanting is rekening gehouden met het veranderende klimaat. Daarnaast zijn diverse wadi's (verlaagde groenstroken) aangelegd (onder andere) om overvloedig regenwater tijdelijk te kunnen bergen. Als het hard regent, stroomt het regenwater over de straat naar de wadi. Hier wordt het tijdelijk opgevangen en kan het na de bui in de grond infiltreren. Voorbeelden van dergelijke wadi's zijn te vinden in het Merwedeplantsoen en de Kinderdijkstraat. In de Nierstraat is een grote wadi met een informatiebord. Hier was de wateroverlast bij hevige regen zo groot, dat we van vele parkeerplaatsen een grote wadi hebben gemaakt.

Toegevoegd groen in diverse projecten >1.000 m2

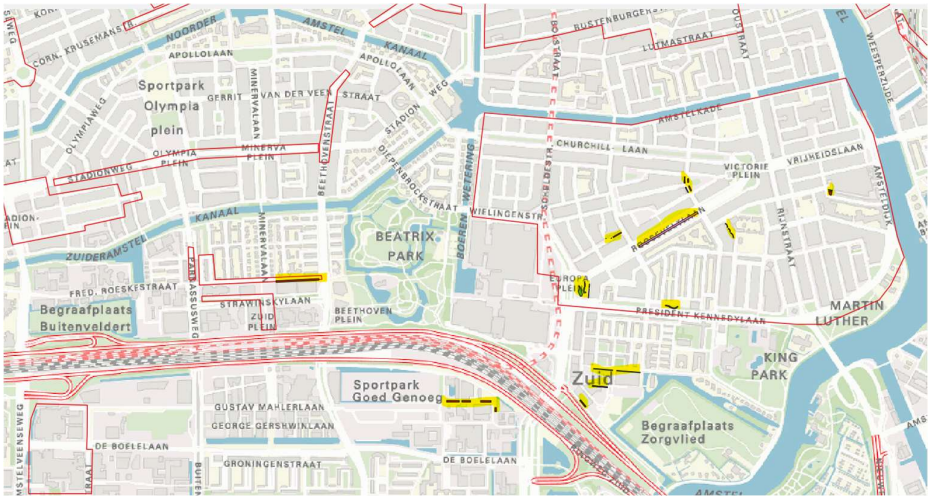

Aan de gele markeringen in bovenstaande kaart is te zien waar we inmiddels maatregelen hebben getroffen. De plekken zijn aangepakt op wateroverlast, veelal door toevoeging van wadi's en andere groenvakken. De locaties die we nog moeten aanpakken, leiden we af uit de dynamische kaarten op Klimaatadaptatie.

Rijnbuurt Oost

Deze buurt is toe aan groot onderhoud, waaronder nieuwe bestrating, elektra- en gasleidingen en een nieuw riool. Hierbij richten we de openbare ruimte klimaatbestendig en veiliger in, volgens de huidige normen. In de nieuwe inrichting komt er meer groen, wat nodig is omdat het regenwater nu niet goed wegloopt bij zware regenbuien en de bodem in tijden van hitte en weinig neerslag te droog wordt. Er komen bomen bij en we vervangen een aantal zieke bomen. Er komt extra ruimte voor voetgangers en fietsers en om elkaar te ontmoeten. Hierdoor komen circa 150 van de 450 huidige parkeerplaatsen niet terug na de werkzaamheden.
Toe te voegen groen: 2.500 m2

Frans Halsbuurt

De Frans Halsbuurt is de afgelopen jaren op grote schaal vergroend en klimaatbestendig ingericht. De noodzaak ontstond uit de versleten staat van de inrichting, de riolering en kabels en leidingen, de ruimte werd gecreëerd door evenveel parkeervakken in de buurt op te heffen als er in de nieuw opgeleverde Albert Cuypgarage onder de Boerenwetering waren gecreëerd. In overleg met de buurt hebben we veel ruimte voor groen gecreëerd, waaronder bomen, en ruimte voor voetgangers, fietsen en fietsparkeren, en spelen. Er zijn veel nieuwe groenvakken en wadi's aangelegd, waarmee dit een voorbeeldproject is geworden hoe een buurt klimaatbestendig kan worden ingericht. Het project is gestart in 2022 en wordt naar verwachting in de loop van 2026 opgeleverd.

Toegevoegd groen: 3.000 m2

Gerard Doubuurt

De Gerard Doubuurt is ook toe aan vernieuwing van bestrating en riolering. Volgens de werkwijze waarbij we 'werk met werk' maken, willen we ook hier de leefbaarheid, toegankelijkheid en klimaatbestendigheid van de openbare ruimte. Hierbij moeten afwegingen gemaakt worden tussen ruimte voor groen, toegankelijke stoepen, parkeren voor fietsen of voor auto's. Samen met de buurt hebben we in kaart gebracht wat we belangrijk vinden om de leefbaarheid in de buurt te verbeteren. In totaal worden 195 autoparkeerplaatsen opgeheven, hiertoe is het parkeervergunningenplafond in dit gebied een aantal jaren geleden al verlaagd. Vergunninghouders uit de buurt hebben toegang gekregen tot de Albert Cuypgarage.
Het totale project zal in een aantal fases een aantal jaren duren. Om de leefbaarheid meteen al aan te pakken hebben we in samenspraak met de buurt al tijdelijke maatregelen genomen, in afwachting van de definitieve inrichting. Hieronder vallen ook een aantal grote groenvakken op voormalige autoparkeerplaatsen die door enthousiaste bewoners met succes worden onderhouden. Andere tijdelijke maatregelen zijn extra parkeerplekken voor fietsen, en extra laad- en losplekken.
Voor de uiteindelijke inrichting maken we gebruik van het basisontwerp dat we eerder voor de Frans Halsbuurt ontwikkelden. De start van uitvoering van de eerste fase, waaronder de aanpak en vergroening van het Gerard Douplein, is voorzien in 2026.
Toe te voegen groen in de definitieve inrichting: > 1.200 m2

Leefbaarheidsmaatregelen Hemonybuurt en Willibrordusbuurt
De openbare ruimte in de Hemonybuurt en Willibrordusbuurt wordt aangepakt om de leefbaarheid te verbeteren door de toegankelijkheid te verbeteren en groen toe te voegen. In overleg met de bewoners hebben we plannen gemaakt om 70 autoparkeerplaatsen op te heffen om ruimte te maken voor extra groen en fietsparkeervakken. Een deel van deze werkzaamheden is inmiddels uitgevoerd. Begin 2026 zullen de geplande groenvakken worden aangelegd.
In deze buurten is ook het bewonersinitiatief Elektrisch Deelrijden de Pijp (EDdePijp) actief. Als stadsdeel hebben we met hen afgesproken dat voor iedere 5 buurtbewoners die hun parkeervergunning inleveren 4 autoparkeerplaatsen worden vergroend of ingezet voor het verbeteren van de toegankelijkheid. Inmiddels zijn 4 parkeerplaatsen daadwerkelijk vergroend, in 2026 volgen er nog een aantal.
Toe te voegen groen: ruim 400 m2

Wandelboulevard Stadhouderskade
Langs de Stadhouderskade tussen de Ferdinand Bolstraat en de Hobbemakade is de strook tussen de rijweg en de Singelgracht opnieuw ingericht. 40 parkeerplaatsen werden veranderd in een groene wandelboulevard.
Toegevoegd groen: 980m2

Ecologische verbinding Gijsbrecht van Aemstelpark en Amstelpark
Aan de Europaboulevard zijn 195 parkeerplekken opgeheven om ruimte te maken voor groen en om de groene en ecologische verbinding tussen het Amstelpark, Gijsbrecht van Aemstelpark en het Amsterdamse Bos te versterken. Naast de al eerder gerealiseerde eekhoornbrug is hier ook een faunatunnel aangelegd als veilige route onder de brede Europaboulevard door.

Zuidelijke Wandelweg
Langs de Zuidelijke Wandelweg wordt een pilotproject met groene parkeerplaatsen uitgevoerd. Zo verduurzamen we parkeerplaatsen die weinig gebruikt worden maar wel beschikbaar moeten blijven.

Roelof Hartstraat en -plein
De Roelof Hartstraat is toe aan onderhoud en wordt verkeersveiliger ingericht. Onderdeel van het project is het vergroenen van een deel van de versteende omgeving. Het participatietraject met bewoners is in 2025 gestart.

Nog meer projecten
Bij onderhoudsprojecten wordt altijd zoveel mogelijk groen toegevoegd. Voorbeelden zijn de aanpak Diepenbrockstraat, de Wielingenstraat, de A.J. Ernststraat, Coenenstraat en de Koninginneweg waar we langs de zuidzijde een bomenrij hebben aangelegd.

5.2 Pleinenaanpak

In Zuid zijn vele pleinen, dit zijn echte buurtplekken voor sport, spel en om elkaar te ontmoeten. Als de pleinen toe zijn aan onderhoud, combineren we de onderhoudsopgaven met het klimaatbestendig inrichten van de pleinen. De pleinen worden groener en beter bestand tegen hitte, wateroverlast en droogte. Extra aandacht is er voor pleinen in de kwetsbare buurten. Dat zijn bijvoorbeeld de buurten waar de bevolkingsdichtheid hoog is, waar veel mensen met gestapelde problematiek wonen, of waar veel scholen zijn en de openbare ruimte schaars is. Ieder plein heeft verschillende specifieke opgaven en kansen, maar vergroenen, klimaatbestendiger maken en ruimte voor groene buurtinitiatieven is altijd onderdeel van de aanpak.

President Kennedyplantsoen (Rivierenbuurt)
Het plein aan het President Kennedyplantsoen is in samenspraak met de buurt opgeknapt. We hebben de speeltuin opnieuw ingericht met extra groen en elementen voor natuurlijk spelen.

Juliette Sluijsplein (Rivierenbuurt)
Het opknappen van het Juliette Sluijsplein verloopt in fasen. Op het plein is op diverse plaatsen groen toegevoegd dat gedeeltelijk door omwonenden wordt beheerd.
Extra groen: ca. 100 m2

Museumplein en omgeving (Oud Zuid)
Het Museumplein is een belangrijk plein voor (landelijke) evenementen maar wordt ook veel gebruikt om te recreëren. Doordat het plein heel veel gebruikt wordt, is het een bijzondere uitdaging om de kwaliteit van het groen op niveau te houden.
In de Agenda Museumplein hebben we vastgelegd hoe we het Museumplein vernieuwen, verbeteren en vergroenen. Een groot deel van deze agenda is de afgelopen jaren al uitgevoerd. De platanen rond de vijver, die met slechte groeiomstandigheden te kampen hadden, zijn vervangen door nieuwe exemplaren waarvoor nieuwe betere groeiplaatsen zijn aangelegd. De bekende sierkersen naast het van Goghmuseum hebben ook al jaren te maken met te slechte groeiomstandigheden. Het streven is in 2026 de sierkersen eveneens te vervangen en van betere groeiomstandigheden voorzien. De grasmat inclusief het drainagesysteem werd al eerder vernieuwd.
Aan de Zuidoostelijke hoek van het plein wordt een deel van de huidige bestrating vergroend en aan het Museumplein toegevoegd waarmee het groene gedeelte van het Museumplein wordt uitgebreid.
Bij alle werkzaamheden houden we rekening met het verbeteren van de klimaatbestendigheid, het vergroten van de biodiversiteit en het creëren van leefruimte voor flora en fauna.
Extra groen: ca. 500 m2

IJsselplein (Rivierenbuurt)
Het IJsselplein wordt aangepakt en krijgt meer groen zodat er meer schaduw en verkoeling is. Een groot deel van het plein is nu stenig en kaal. Naar verwachting kan er circa 1.500 m2 verharding vervangen worden door groen en kunnen er 15 nieuwe bomen worden geplant. Het project Opknapbeurt IJselplein wordt medegefinancierd door het buurtbudget waaruit bewoners een budget ter beschikking hebben gesteld voor vergroening van het plein. De uitvoering zal naar verwachting in 2026 starten.
Extra groen: ca. 1500 m2

Van der Helstplein (Nieuwe Pijp)
Het Van der Helstplein is een bijzonder plein door de grote platanen. De komende maanden zal de rijbaan over het plein worden vrijgemaakt van autoverkeer, zodat er meer ruimte komt voor voetgangers en ontmoetingen. Als voorbeeldproject voor het project 'Amsterdam maakt Ruimte' bereiden we een aantal maatregelen voor om het plein toegankelijker te maken en te vergroenen.

Henrick de Keijserplein (2e fase) (Nieuwe Pijp)
Voor het Henrick de Keijserplein hebben we samen met de buurt plannen gemaakt om het speelplein te verbeteren en meer groen toe te voegen. Een aantal parkeerplaatsen rondom het plein zullen worden vergroend om in deze buurt aan de normen voor regenbestendigheid te kunnen voldoen. De eerste fase van dit project, de aanpak van het huidige plein, is voltooid. De tweede fase, de aanleg van groen rondom het plein, is in de voorbereidingsfase.

Wensen
Naast bovenstaande projecten die in verschillende fases van uitvoering of voorbereiding zijn, hebben we een aantal locaties in beeld die we willen vergroenen om een bijdrage te leveren aan de biodiversiteit en de leefbaarheid van het stadsdeel. Hiervoor wordt financiering gezocht en aangevraagd. Hieronder een aantal voorbeelden.

Dongeplein (Rivierenbuurt)
Het plein bij de Dongeschool is versteend, waardoor het er 's zomers erg heet wordt. We zien kansen dit plein te ontwikkelen naar een groene ontmoetingsplaats voor de buurt. Hiervoor willen we de komende tijd fondsen zien te werven.

Hygiëaplein (Oud Zuid)
Het Hygiëaplein is een belangrijk plein voor buurtbewoners en omliggende scholen. In de huidige inrichting zijn er te weinig groen en speel- en recreatiemogelijkheden. We streven er naar dit plein opnieuw in te richten met veel meer groen. De middelen hiervoor vragen we aan via de cyclus voor Stadsverbetering. In 2025 werd deze aanvraag helaas nog niet gehonoreerd, voor de volgende ronde geven we dit plein een hoge prioriteit.

Winterdijkplein (Rivierenbuurt)
Voor het Winterdijkplein verkennen we de kansen voor betere, groenere inrichting. Op basis van deze verkenning kunnen we middelen aanvragen voor de aanpak van dit plein.

Sportpark Van Heenvlietlaan (Buitenveldert)
Hier loopt een verkenning naar de mogelijkheden op het gebied van vergroening.

Gabriël Metsustraat (Oud Zuid)
Hier loopt een verkenning naar de mogelijkheden de (weinig gebruikte) trambaan te vergroenen.

5.3 Bomen en hittestress

Bomen zijn belangrijk voor het aanpakken van hittestress. Hiertoe voegen we waar mogelijk bomen toe, en vervangen we bomen die door ziekte, ouderdom, storm of andere redenen verdwenen zijn. Stadsdeel Zuid heeft meer dan 55.000 bomen en op basis van oppervlakte de hoogste concentratie bomen. De herplant van bomen heeft in de gehele stad achterstanden opgelopen, zo ook in Zuid. De inschatting in 2025 was dat er stadsbreed 15.000 geregistreerde stobben (boomstronken) zijn. In 2024 was herplant van 2.000 bomen gepland, in 2025 3.000, dit moet doorgroeien naar 3.700 in 2028. Jaarlijks worden tussen de 1.250 en 1.500 bomen gekapt vanwege de veiligheid daarnaast is er nog sprake van noodzakelijke kap vanwege de iepziekte en vanwege stormschade. De bomen die door de gemeente worden beheerd staan op De Bomenkaart van Gemeente Amsterdam .
Dit betekent dat er nog een aantal jaren nodig is om de achterstand bij het herplanten in te lopen. In Zuid wordt naar aanleiding van een motie van de stadsdeelcommissie hierbij prioriteit gegeven aan de herplant van langdurig lege boomspiegels.
Op de meeste plaatsen voor herplant wordt de ondergrond geschikter gemaakt voor een boom. De stobben moeten eerst verwijderd worden. Er wordt een grote oppervlakte (ongeveer 2,5 m2) uitgegraven en deze ruimte wordt aangevuld met zogenaamde bomenaarde. Dan wordt er een nieuwe boom geplant. Dit is een tijdsintensieve aanpak die zorgt voor een gezonde en toekomstbestendige boom.

Van de 750 bomen die in het kader van Amsterdam 750 op de ring stonden worden in het plantseizoen 2025-2026 ruim 100 bomen in Zuid geplant. De eerste bomen, 8 kustmammoetbomen die ruim 2000 jaar oud en 100 meter hoog kunnen worden werden op 27 oktober 2025 feestelijk in het Martin Luther Kingpark geplant.

Vooral voor ouderen en in stedelijke gebieden is koelte van belang. In een onderzoeksrapport van de Hogeschool van Amsterdam staat dat iedereen binnen 300 meter loopafstand van een aangename en aantrekkelijke, koele verblijfsplek moet wonen. Dit is onderdeel van het 3:30:300-principe. Maar wat is een koele plek? Hiervoor zijn een aantal uitgangspunten opgesteld:

- De plek moet een oppervlakte hebben van minimaal 200 vierkante meter.
- De gevoelstemperatuur moet 35 graden of lager zijn op een hete zomerdag.
- De koele plek moet minimaal enkele meters van de weg liggen.
- De koele plek mag geen langgerekt lint zijn.

Bij onderhouds- en herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte is het uitgangspunt behoud van bestaande bomen en zoveel mogelijk toevoegen van nieuwe bomen. Aanvullend budget om bijvoorbeeld leidingen kan ervoor zorgen dat we bomen kunnen behouden die anders zouden moeten verdwijnen. Indien bestaande bomen niet te handhaven zijn wegens beperkte levensduur of vanwege werkzaamheden aan kabels en leidingen worden deze zoveel mogelijk binnen het project gecompenseerd door herplant. Bomen die daarvoor geschikt zijn worden verplant.

We inventariseren in welke straten in stadsdeel Zuid geen bomen staan. Als onderdeel van het 3:30:300-principe onderzoeken we de mogelijkheid om bomen in deze straten te planten.

5.4 Parken in Zuid

Zuid kent een aantal bijzondere parken, elk met zijn eigen karakteristieken. Parken zijn belangrijke plekken voor bewoners en bezoekers om te recreëren in het groen. We zien echter ook verschillende kansen om de biodiversiteit in de parken te vergroten. Voor de hele stad zijn deze kansen vastgelegd in het in 2025 opgestelde Plan Biodiversiteit. De parken moeten een goede balans bieden tussen groen en dier, biodiversiteit en recreatieve mogelijkheden voor bewoners.

Sarphatipark
Dit relatief kleine park in de zeer dichtbevolkte Pijp wordt van alle parken in Amsterdam het meest intensief gebruikt. Het Sarphatipark ligt een stuk lager dan de buurten eromheen en wordt met een gemaal uit 1884 drooggehouden. Het park is de afgelopen jaren grondig gerenoveerd, maar het is er zo druk, dat het onderhoud voortdurende aandacht nodig heeft. Het park is populair bij bezoekers, beschikt over twee speeltuinen, waaronder een natuurspeeltuin, diverse sportfaciliteiten en een populair hondenlosloopgebied. Hiernaast broeden in het park per vierkante meter ook nog eens het grootste aantal verschillende soorten vogels van alle parken in Amsterdam. In het park zijn vrijwilligers actief, verenigd in de Vereniging Sarphatipark. Tijdens klusmiddagen werken ze mee aan het onderhoud van het park. Zij namen bijvoorbeeld het initiatief tot aanleg van het Eli Heimanspad dat ze vervolgens zelf aanlegden. De vrijwilligers denken actief mee over het beheer en onderhoud van het park.

Om de recreatieve druk op het park te beperken zoeken we in de omgeving naar alternatieven. Zo hebben we een groene wandelboulevard langs de Stadhouderskade aangelegd en is de Ruysdaelkade langs de Frans Halsbuurt opnieuw ingericht. Voor de toekomst zien we mogelijkheden om met beperkte middelen de wandelboulevard langs de Singelgracht tussen de Museumbrug en het Leidse bosje en tussen de Amstel en de van Woustraat te vergroenen. Ook is een onderhoudsproject langs de Ruysdaelkade ten zuiden van de Albert Cuypstraat voorzien.

Martin Luther Kingpark
Steeds meer mensen bezoeken het Martin Luther Kingpark en de oevers van de Amstel. Om er te wandelen, te sporten of de hond uit te laten. Elke zomer is theaterfestival De Parade hier te gast. Het gebied rondom het park is volop in ontwikkeling. Zo komt er aan de overkant van de Amstel een buurt met ongeveer 7.500 woningen. Ook de bewoners van deze nieuwe buurt gaan gebruik maken van het park.

Om ervoor te zorgen dat het park een aantrekkelijke en groene plek blijft, is de Agenda Martin Luther Kingpark 2024-2027 opgesteld. De belangrijkste uitgangspunten zijn het uitbreiden van het groen, het verbeteren van de ingangen en van de fiets- en wandelpaden in het park, meer ruimte in het park om regenwater op te vangen en het planten van bomen, struiken en planten waar vogels en insecten op afkomen. We versterken zo de natuur langs de Amsteloever zodat die verschillende natuurgebieden met elkaar blijft verbinden. Er zijn al diverse werkzaamheden uitgevoerd, de uitvoering van de diverse deelopgaven zal de komende jaren doorgaan.
Toe te voegen groen ca. 500 m2

Amstelpark
Het Amstelpark was een onderdeel van de Floriade uit 1972. Bij de 50e verjaardag van dit evenement is het park aangewezen als gemeentelijk monument. Om dit monument in stand te houden en om gericht beheer en eventueel ontwikkeling, met behoud van de monumentale kwaliteiten, mogelijk te maken is in 2025 het instandhoudingsplan voor het Amstelpark opgesteld. Behalve een gemeentelijk monument is het Amstelpark door de provincie beschermd als Bijzonder Provinciaal Landschap Amstelscheg.
In het park zijn verschillende ondernemers actief. Zij zijn verenigd in de vereniging Vrienden van het Amstelpark.

In 2025 hebben Zone2Source (een platform voor kunst, natuur en technologie, opgericht in 2013 in het Amstelpark), het Zoönomisch instituut en de gemeente Amsterdam de Zoöp Amstelpark opgericht. Een Zoöp (samengesteld uit het Oudgriekse ζωή (zoë of 'leven') en het woord coöperatie) is een actief samenwerkingsverband waarin de belangen van het niet-menselijk leven worden meegewogen in de besluitvorming en werkwijze. Wereldwijd, in Nederland, en ook in Amsterdam, zijn al meerdere Zoöps actief, het bijzondere van de Zoöp Amstelpark is dat dit de eerste publieke Zoöp ter wereld is, doordat Stadsdeel Zuid bestuurlijk en ambtelijk actief deelneemt in deze Zoöp.

Gijsbrecht van Aemstelpark
Dit park vormt de groene verbinding tussen het Amsterdamse Bos en het Amstelpark, tussen de Amsterdamse Bosscheg scheg en de Amstelscheg en doorsnijdt de tuinstad Buitenveldert. Het centrale deel van het park is als rijksmonument aangewezen. Met projectgelden van de stad hebben we de afgelopen jaren de biodiversiteit in het park vergroot en de ecologische verbindingen verbeterd.
In 2025 is een groene verbinding met het Amstelpark aangelegd door 150 parkeerplaatsen te vergroenen en een faunatunnel onder de Europaboulevard aan te leggen.
Vrijwilligers die zich inzetten voor het park hebben zich verenigd in de Vrienden van het Gijsbrecht van Aemstelpark.

Beatrixpark
Het Beatrixpark is een belangrijk wijkpark en kent een bijzonder historie die terugkomt in de gemeentelijke monumentstatus van het noordelijke deel. De Vrienden van het Beatrixpark is een actieve vereniging die zich inzet voor het park. Vrijwilligers zetten zich in voor en denken mee over de inrichting van het park en onderhouden de Artsenijhof met bijzondere kruiden. In het park zijn het afgelopen jaar de gemeentelijke monumenten Kapel en Convict gerenoveerd.
De bouw van Zuidasdok zal de komende jaren invloed hebben aan de zuidelijke rand van het park, Het park zal zoveel mogelijk worden ontzien. Als Zuidasdok klaar is, ontstaan nieuwe kansen voor groene verbindingen boven op de deels onder tunnelde A10.

Vondelpark
Het Vondelpark is een rijksmonument met grote aantrekkingskracht op en bekendheid onder bewoners en gasten uit binnen- en buitenland. Het park heeft te lijden onder de vele recreanten. De ondergrond van het park verzakt, wat ook nog eens verergerd door de klimaatverandering: langdurig droge en langdurig natte periodes zorgen voor moeilijke groeiomstandigheden voor bomen. Innovatieve maatregelen zoals wilgentenentunnels en het onderheien van bomen zorgen voor het behoud van de bomen. Desondanks zijn in het park weinig oudere bomen te vinden. De komende jaren moeten we nadenken over hoe we het Vondelpark een zo goed mogelijke toekomst kunnen bieden.
Grote groepen vrijwilligers helpen mee met het beheren van onder andere de Koeienweide en de Schapenweide. De coördinatie van de vrijwilligers wordt verzorgd door de externe partij GroeneBuurten. De biodiversiteit op de Koeienweide is de afgelopen jaren door de inzet van ecologisch geschoolde medewerkers van de gemeente en vrijwilligers opmerkelijk toegenomen. De vereniging Vrienden van het Vondelpark denkt via initiatieven en onderzoeken mee over het gebruik en beheer van het Vondelpark. De Stichting Hart voor het Vondelpark zorgt met vele vrijwilligers voor het verstrekken van informatie aan bezoekers vanuit het door Vondelpark Informatiepunt (VIP) en en zij onderhouden het befaamde rosarium. De ondernemers in het Vondelpark werken samen in de ondernemersvereniging. Voor het Vondelpark is in 2025 een Cultuurvisie opgesteld.

Park Schinkeleilanden, Huis te Vraag en Schinkelkwartier
Ten westen van de Schinkel wordt de komende jaren flink gebouwd en zal de bevolking flink groeien. Belangrijk is daarom het groen langs deze uitloop van de groene scheg Nieuwe Meer te beschermen in de huidige vorm. Streven is hier de natuur ruimte te laten houden en te versterken. De historische begraafplaats Huis te Vraag koesteren en beschermen we. Het pand op de begraafplaats wordt in 2026 opgeknapt. Groot onderhoud van de Sloterkade maakt de komende jaren een extra groene kwaliteitsimpuls mogelijk.

5.5 Ecologie en biodiversiteit

Om de ecologische kwaliteit in het stadsdeel verder te versterken, hebben we ook gekeken naar de mogelijkheid om gazon en ruw gras te vervangen door bloemrijk grasland. Dit is geanalyseerd vanuit ecologische wenselijkheid (onder andere het versterken verbindingen) en praktische haalbaarheid (onder andere de verkeersveiligheid). In 2025 is de start gemaakt met een grote pilot ecologisch maaibeleid in stadsdeel Zuid en Zuidoost. Deze pilot was het resultaat van een intensieve bestuurlijke en ambtelijke samenwerking.
Doel van deze pilot was te onderzoeken of ecologisch (maai)beheer echt zoveel duurder is dan traditioneel regulier beheer, zoals wel eens gesteld wordt. Bij deze pilot is gewerkt met het verlagen van de maaifrequentie en het intensievere, maar minder frequente 'maaizuigen'.
Resultaat zal zijn dat de betreffende gebieden in de loop der jaren transformeren naar ecologische biodiverse groengebieden waar inheemse planten de ruimte krijgen. In eerste instantie kan dit betekenen dat inheemse planten als de brandnetel tijdelijk het beeld bepalen.
Deze aanpak, waarbij de tijd genomen wordt voor de overgangsfase, hoeft niet significant duurder te zijn dan traditioneel beheer. Dit in tegenstelling tot een aanpak waarbij de overgang met een intensieve aanpak in korte(re) termijn gerealiseerd moet worden.
De resultaten zijn veelbelovend en geven ons aanleiding om vormen van ecologisch beheer uit te breiden, onder andere met het ecologisch snoeien van bosschages. De stadsdelen Zuid en Zuidoost kunnen hier als voorlopers richting geven aan de overgang naar ecologisch beheer van stedelijk groen.

Een andere pilot in ons stadsdeel betreft het niet meer schoffelen van boomspiegels. Deze pilot wordt in 2026 gestart. Monitoring geeft inzicht in de mogelijke verwildering van groen en vergroten van biodiversiteit.

Met de aanplant van struiken in de buurt van bestaande mussenkolonies waarin mussen voedsel en beschutting vinden, dragen we bij aan het vergroten van de biodiversiteit in algemene zin. Hier zijn we in 2025 mee gestart.

Door de vele initiatieven in het stadsdeel van bewoners en organisaties die de biodiversiteit stimuleren te ondersteunen, werken we samen aan een biodiverser stadsdeel. Voorbeelden zijn het initiatief van de Museumtramlijn om de spoorbaanzone vanaf het IJsbaanpad tot aan het eindpunt in Amstelveen ecologisch in te richten en te beheren, het inzaaien van boomspiegels en de zogeheten 'Groene Stoep Stappen', beide op initiatief vanuit de stadsdeelcommissie.
De monitoring van het resultaat van het inzaaien van boomspiegels, waar het schoffelen wordt stilgelegd, gaat ons inzicht geven in hoeverre dit project bijdraagt aan vergroten van biodiversiteit.

Ondergrond
Landelijk wordt er steeds meer aandacht besteed aan de ondergrond.
Een gezonde biodiverse ondergrond is onder meer belangrijk om ziektes te voorkomen en schadelijke stoffen af te breken. De biodiversiteit in de bodem moeten we dus beschermen in beleid. In Amsterdam is het programma Gezonde bodem ontwikkeld. De gemeente werkt aan een aanpak die gericht is op het beschermen, herstellen én creëren van gezonde bodems voor de toekomst.

5.6 Groen in de Buurt en bewonersinitiatieven

Zuid kent veel actieve bewoners die zich inzetten voor het groen in de buurt. Zij zijn een belangrijke partner bij het vergroenen van de stad. Bewoners hebben vaak goede ideeën voor hun buurten als het gaat om groen. Als een groeninitiatief van bewoners komt, nemen zij dit veelal zelf in medebeheer. Dit noemen we Groen in de Buurtprojecten. Deze initiatieven worden op klimaatadaptatie getoetst en daar zoveel mogelijk op aangepast. De groene bewonersinitiatieven die leiden tot 'nieuw' groen worden meestal gefinancierd via de bewonersinitiatievensubsidie.

Bewoners worden bij het ontwikkelen en realiseren van groene initiatieven ondersteund door GroeneBuurten. GroeneBuurten ontstond in 2025 uit de samenvoeging van het NMT-Zuid en GroeneBuurten en heeft als werkgebied heel stadsdeel Zuid.
Het Groen in de Buurtbudget dat voor het stadsdeel beschikbaar is, wordt in Zuid aangevuld en gebruikt om complexe bewonersinitiatieven/medebeheerprojecten te ondersteunen, die niet, zoals geveltuinen, direct via de gemeente kunnen worden afgehandeld.

Soms komen er ook grotere wensen of signalen over groen binnen die we niet altijd via de regeling bewonersinitiatieven of als medebeheerproject kunnen uitvoeren. Deze iets grotere projecten worden geprioriteerd en de kosten voor projectbegeleiding en uitvoering worden gezocht bijvoorbeeld gebiedgebonden budgetten en in de uitvoering sluiten we aan bij geplande groot onderhouds- en/of herinrichtingsprojecten.

Om een indruk te geven: in 2024 zijn 54 Groen in de Buurt-plannen in voorbereiding genomen. Een deel daarvan is al uitgevoerd in 2024. Een greep uit deze projecten:

- Parkeervak omgezet naar plantvak Granaatstraat/Diamantstraat 12 m2
- Parkeervak omgezet naar plantvak Poggenbeekstraat 12 m2
- Parkeervak omgezet naar plantvak Burg. Tellegenstraat 12 m2
- Twee moestuinbakken Wedderborg 3 m2
- Verplaatsing en verlagen plantbakken Churchilllaan
- Plantvak in medebeheer Bolestein 16 m2
- Groenstrook tussen 2 boomspiegels van de Boechorststraat 4 m2
- Moestuinbakken Doddendaal/Loevestein 3 m2
- Plantvak met halfhoge bomen aan Mozartkade 80 m2
- Toevoegen en verhogen regentonnen Diamantbuurt 9 stuks
- Groene afscheidingswand Jan van der Heijdenstraat 10 m2
- Ontwikkeling nieuw duurzaam wormenhotel
- Buurttuin Amstelkade 10 m2
- Plantenwand om fietsenrek Govert Flinckstraat 6 m2
- Ontwikkelen buurttuin Baroniepad 20 m2

Ondersteuning aan bestaande medebeheerinitiatieven:

- Parkeertuinen 6 stuks
- Pleinen/speeltuinen 15 stuks
- Boomspiegels/-tuinen via groenorganisatie 18 stuks
- Plantvakken/perken 49 stuks
- Moestuinen 10 stuks
- Plantbakken 22 stuks
- Achterstallig onderhoud watertuinen Ruysdaelkade 18 stuks

5.7 Watertuinen

In de Boerenwetering, langs de Ruysdaelkade, liggen al enige tientallen jaren watertuinen. Enthousiaste vrijwilligers onderhouden ze, ondersteund door subsidies van de gemeente. In 2026 wordt op initiatief van stadsdeel Zuid onderzocht hoe we structurele financiering kunnen bieden voor watertuinen in Amsterdam.

5.8 Buurtbudgetten

In stadsdeel Zuid is in 2020 gestart met de inzet van buurtbudgetten als onderdeel van de (stedelijke) democratiseringsagenda. Er zijn sindsdien verschillende edities geweest, zowel op de schaal van gebieden als van buurten.
We stimuleren Amsterdammers om initiatieven voor het buurtbudget in te dienen, om samen vorm te geven aan de buurt waarin zij wonen. Vervolgens kunnen bewoners stemmen over hoe het beschikbare budget over de ingediende plannen wordt verdeeld.

Bij alle buurtbudgetrondes dienden bewoners plannen in voor vergroening en bij elke stemmingsronde werden er ook groenprojecten gekozen. In de editie van 2021 in De Pijp en Rivierenbuurt zijn er zelfs meer dan zes vergroeningsplannen door de buurt gekozen.
Deze plannen werden vervolgens door projectleiders samen met de planindieners uitgevoerd.

Een indruk van de gekozen groene projecten uit de buurtbudgetrondes in de afgelopen jaren:

Cornelis Troost/Hercules Seghersbuurt

- Vredeskerkplein pocket square improvement: vergroenen en plaatsing bankjes op het plein.
- De Plakhoek Café pocket square improvement: plantvakken verbeteren ten behoeve van watermanagement en biodiversiteit.
- Groen paradijsje op kruispunt Dusart en Rustenburg: het creëren van een groene oase op het kruispunt.

- Help de Watertuinen in de Boerenwetering: voortzetting van het onderhoud door vrijwilligers aan de watertuinen in de Boerenwetering en toekomstbestendig maken van de watertuinen.

Hoofddorppleinbuurt
- Bloemrijke Hoofddorppleinbuurt: kleurige bloembakken aan lantaarnpalen.
- Uitbreiding containertuintjes Hoofddorppleinbuurt.
- 't Hoofddorpplein: de ontmoetingsplek voor de buurt!: gedeelte vergroenen.

IJselbuurt
- Van Grauw naar Groen IJselplein: vergroenen ook voor meer schaduw en verkoeling.
- Een groener en klimaatbestendig Meerhuizenplein!: algehele vergroening.
- Vergroening Borssenburgplein: bestaand plantsoen verbeteren tot een uitnodigend en ecologisch waardevolle plek.

Diamantbuurt
- Wow, wat een mooie boomtuinen op de van Wou!: 10 bestaande boomtuinen verbeteren en verfraaien, vervolgens samen met ondernemers en bewoners beheren.
- Groente- en kruidentuin bij Smaragdplein.

Rijnbuurt Oost/Kromme Mijdrechtbuurt
- De Eemstuin, een biodiverse, biologische en bloeiende communitytuin.

Burgemeester Tellegenbuurt:
- Watertuin Joseph Israëlskade;
- Vergroenen Talmastraat;
- Tellegenbuurt schoon, groen, duurzaam.

Schinkelbuurt:
- De Schinkeltuin;
- Bloemrijke Schinkelbuurt.

Buitenveldert
- Groene symphonie op de Beethovenstraat (een brede stoep deels omgevormd tot groenstrook).

Oud Zuid
- Groene parkeervakken;
- Tegels eruit, groen er in;
- Hoofddorpplein als groen centrum van de buurt;
- Bloemrijke Schinkelbuurt.

Pijp/Rivierenbuurt
- 75 boomparken voor de Pijp en Rivierenbuurt.
- Rijnstraat groene verblijfsstraat; parkeervak wordt groene stadstuin.
- Help de gierzwaluw aan een huis.

Buitenveldert/Zuidas
- Groen visitekaartje Zuidas;
- Dichtbij in het Park en kas;
- Tuinproject Marius ten Catehof.

Oud-Zuid

- Buurttuin Oud-Zuid;
- Postzegelpark Schinkelkade;
- Een mooier Vondelpark;
- Samen aanpakken geveltuintjes en groen in de Marathonbuurt en Bertelmanpleinbuurt.

Pijp/Rivierenbuurt

- Naar een groen Scheldeplein;
- Rijnstraat vergroenen;
- Van der Helstplein kan veel mooier.

5.9 Projecten vanuit het gebiedsgebonden budget

In 2024 en 2025 kregen de stadsdelen de beschikking over een zogeheten gebiedsgebonden budget, dat in het stadsdeel besteed kon worden. In samenspraak met de stadsdeelcommissie is hier beide jaren een bestedingsvoorstel voor opgesteld. In beide jaren kwam zo in Zuid een budget van €100.000 beschikbaar voor vergroening en klimaatmaatregelen.
De stelregel was dat dit budget ook in het betreffende kalenderjaar uitgegeven moest worden. Hierdoor kwamen alleen projecten in aanmerking die snel gerealiseerd konden worden.

In 2024 werd zo een aantal projecten geselecteerd die voortkwamen uit initiatieven van bewoners. Na advies van stadsecologen werd ook een zogeheten Noodplan huismus opgesteld en gefinancierd. Het aantal broedende huismussen in Zuid de is de afgelopen jaren namelijk flink afgenomen. Een deel van het beschikbare budget voor 2024 en deel van het budget uit 2025 wordt besteed aan het planten van mussenstruiken, waar mussen voedsel en bescherming kunnen vinden, en nestkasten. Bewoners hebben een actieve rol bij dit plan.

Op initiatief van de stadsdeelcommissie is een deel van het budget voor 2025 besteed aan de zogeheten 'Groene Stoep Stappen', kleine stukjes groen die bijdragen aan de biodiversiteit in het stadsdeel en aan de pilot voor het inzaaien van boomspiegels met een bloemrijk mengsel. Beide projecten worden praktisch ondersteund door GroeneBuurten.

5.10 Noodplan huismus en nestkasten

Het gaat helaas slecht met de huismussen in Amsterdam Zuid. Uit tellingen bleek dat het aantal broedende paartjes in Zuid de afgelopen jaren flink is afgenomen. Op advies van ecologen hebben we het initiatief genomen om de leefomgeving van de huismus te verbeteren.
In de omgeving van de bestaande broedlocaties hebben we struiken, hagen of kruiden geplant of ingezaaid. Bovendien bekijken we hoe we in lopende projecten in de openbare ruimte de leefomgeving van de huismus kunnen verbeteren.

Op initiatief van de stadsdeelcommissie worden extra nestkasten geplaatst. Door de toenemende verstedelijking en door renovatie van bestaande gebouwen verdwijnen natuurlijke nestgelegenheden, zoals holtes in oude bomen en openingen in gevels. Door nestkasten te plaatsen, willen we de vogelpopulatie ondersteunen.
Behalve nestmogelijkheden hebben de mussen ook kwalitatief groen nodig voor insecten en natuurlijke zaden en bessen als voeding, beschutting tegen roofdieren en aanwezigheid van water om te drinken en te badderen.

Hoe natuurinclusief bouwen een bijdrage kan leveren wordt zichtbaar in het project Trompenburgerstraat 12 – 18. Een woonblok wordt hier vernieuwd en verduurzaamd waarbij nestkasten worden aangebracht, waterinfiltrerende maatregelen worden genomen op het vergroende binnenterrein en verschillende daken met mos en sedum worden bedekt.

5.11 Groen op sportparken

Volgens de ambitie uit de visie Amsterdamse sportparken: gastvrij & verbonden worden ook de sportparken in Zuid omgevormd tot duurzame, klimaatadaptieve en natuurinclusieve sportparken. Bij sportpark Schinkelhaven worden er bijvoorbeeld ecologische oevers aangelegd. Ook de sportparken in het Amsterdamse Bos worden natuurinclusiever. Dit gebeurt waar mogelijk budgetneutraal, en waar nodig met extra met impulsbudget.

5.12 Publiek-private samenwerking: The Green Mile

Sinds een aantal jaren werkt een aantal organisaties langs de Stadhouderskade samen met het stadsdeel in de Stichting The Green Mile. Deelnemende organisaties zijn het UNS (United Network Studio), het Rijksmuseum, Heineken, De Nederlandsche Bank, de Hogeschool van Amsterdam en de gemeente Amsterdam. Doel van deze stichting is de Stadhouderskade groener, duurzamer en leefbaarder maken.

Het Stadsdeel draagt hieraan bij door de inzet van ambtenaren voor onderzoek, begeleiding en uitvoering. De Stichting Green Mile wordt door het stadsdeel ook betrokken bij projecten van de gemeente, zoals de aanleg van de Wandelboulevard Stadhouderskade. Onderdeel hiervan is het uitvoeren van een pilot op de voetgangers- en fietsoversteek aan de Stadhouderskade ter hoogte van de Nicolaas Berchemstraat. In overleg en in cofinanciering (ieder draagt 50% van de kosten, het budget van de gemeente komt uit honderd plekken groen) is besloten een pilot van twee jaar uit te voeren door groendoorlatende tegels aan te brengen in vluchtheuvel.

Stedelijke ontwerpers hebben voor deze oversteek een onderhoudsarm beplantingsvoorstel gemaakt waar groendoorlatende tegels worden geplaatst in combinatie met een zaaimengsel. In overleg met onder andere de collega's van beheer en Stichting The Green Mile is er besloten om dit als een pilot te beschouwen omdat deze combinatie van groendoorlatende tegels met een zaaimengsel niet eerder is toegepast in Amsterdam. Deze aanpak is mogelijk een interessant alternatief voor de gebruikelijke grijze tegels in verharde bermen.

In het kader van Amsterdam 750 heeft The Green Mile het initiatief genomen om een zogeheten EcoWal aan te leggen: een natuurinclusieve wand tegen de kademuur in de Singelgracht. De EcoWal bestaat uit een onzichtbaar deel (onder water) en een zichtbaar deel (boven water). Onder water ligt vanaf de bodem van de gracht tot aan de waterlijn een constructie met gerecyclede stenen en takkenrillen. Vanaf de waterlijn ligt een zogenaamde plantmat gemaakt van kokosvezels, waar verschillende inheemse oever- en waterplanten zijn ingeplant. De wortels van de planten kunnen door de mat heengroeien.
Naast de kokosmat is er ook een plantmat gemaakt van onbehandelde wol van de Drentse heideschapen van de schaapskudde uit het Goois Natuurreservaat. Als test om te kijken hoe de plantjes zich wortelen in de wol. De eerste resultaten zijn hoopgevend, de plantjes in de wol groeien als kool en er zijn al diverse vogels gesignaleerd, zoals de reiger, fuut, meerkoet en wilde eend.

6 Financiering

6.1 Geld voor Groen

In Amsterdam zijn verschillende bronnen waaruit groen in de stad wordt gefinancierd. Deze budgetten zijn vaak gekoppeld aan bepaalde stedelijk geformuleerde groendoelstellingen. Het gaat dan om budgetten voor herinrichting van, of onderhoud aan de openbare ruimte, budget voor grotere of kleinere groenprojecten, budgetten om bewoners te ondersteunen en door bewoners zelf te verdelen buurtbudgetten. Stadsdelen kunnen vaak op projectbasis een beroep doen op deze financieringsbronnen, waarbij iedere bron zijn eigen traject heeft. Hieronder worden een aantal belangrijke bronnen benoemd.

- Beheer Groen Dagelijks Onderhoud
- Beheer Groen Groot Onderhoud en Vervanging
- SHP – Bovenwijks Groen
- Intensivering voor Groen
- Groengelden
- Kwaliteitsimpuls Groen
- Herplantfonds bomen
- Programma Groen
- Groen in de Buurt
- Regeling bewonersinitiatieven
- Buurtbudgetten

6.2 Groen en klimaatbestendigheid

Vergroening van het stadsdeel kan vrijwel altijd ook een klimaat-adaptieve component bevatten, denk aan het verminderen van hittestress door groen en schaduw en extra afwateringsmogelijkheden via groen. Financiering voor klimaatadaptatie en aan te leggen groen wordt dan gevonden in de budgetten voor herinrichtings- en groot onderhoudsprojecten, waarbij ook de beheerskosten goed in beeld dienen te zijn. Daarbij kan aanspraak gemaakt worden op de budgetten van o.a. Weerproof en voor sommige projecten wordt (Europese) subsidie aangewend.

6.3 Programma 'Nieuwe groene plekken'

Vanaf 2021 is vanuit het Programma Duurzaam Herstel gewerkt aan het vergroenen van 100 plekken in de hele stad in het kader van Klimaatadaptatie. In de daaropvolgende jaren is dit programma voortgezet onder de noemer 'Nieuwe groene plekken'. Vanuit dit programma vergroenden we ook diverse locaties in Amsterdam-Zuid. Het gaat om middelgrote groenprojecten in buurten die bijdragen aan het ontstenen (van grijs naar groen). De financiering wordt hiervoor wordt geregeld uit het stedelijke budget voor duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Vanuit het stedelijk programma '100 groene plekken' was er de afgelopen jaar specifiek budget beschikbaar voor projecten die door de stadsdelen werden voorgedragen. In Zuid zijn deze budgetten ingezet als aanvullend budget voor onder meer:

- Ruysdaelkade (Groene as Boerenwetering)
- Juliette Sluijsplein
- Argonautenstraat (schoolplein)
- Goudestein
- Hemony- en Willibrordusbuurt (vergroenen parkeerplekken)
- Uiterwaardestraat (schoolplein)
- Scheldeplein
- Europaboulevard (aanplant bloembollen/bijenmix)
- Smaragdplein en omstreken
- Henrick de Keijserplein
- Stadhouderskade/Nicolaas Berchemstraat (verkeersdruppel)
- Talmastraat

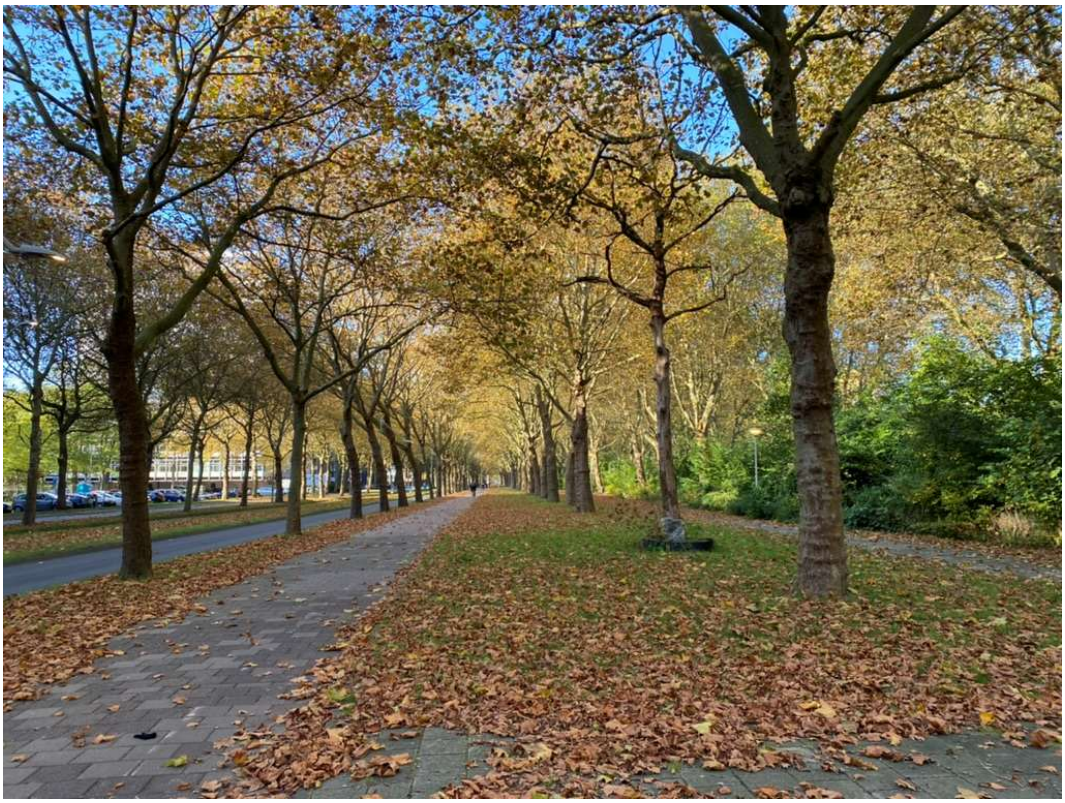

7 Kansen voor de komende jaren

In het Meerjarenplan Groen (MJP) is een methode ontwikkeld om de principes uit de Groenvisie samen te brengen met een analyse van waar in elk stadsdeel de grootste behoefte aan groen is. Het Meerjarenpan groen helpt ons om integraal te kijken naar groenopgaven en goed overwogen keuzes te maken bij de besteding van de beschikbare middelen en capaciteit.
In deze Groenagenda benoemen we een aantal kansen voor de komende jaren. Kansen die in beeld zijn, vanuit initiatieven van bewoners, ontwerpers van de openbare ruimte en vanuit de gebieden. Ook kansen die in beeld zijn vanwege projecten in de nabije toekomst.

7.1 De Pijp

- Vergroening wandelboulevard tussen Rijksmuseum en brug naar Max Euweplein: (hiervoor bestaat al een vastgesteld 'Ruimtelijk kader Singelgracht', alleen een schetsontwerp met raming is nodig);
- Vergroening stenen vlakte Stadhouderskade bij Jan Luijkenstraat (zie hierboven);
- Vergroening Stadhouderskade tussen Amstel en Van Woustraat/Westeinde (zie hierboven);
- Vergroening Hemonyplein (traject Hemonylaan loopt);
- Het aanleggen van meer groene plekken wat niet verwezenlijkt konden worden binnen het project Hemony- en Willibrordusbuurt, waaronder de randen van het Willibrordusplein (suggesties van bewoners bij het lopende project waar meer groen wordt toegevoegd in de straten in deze buurten);
- Vergroening rond Henrick de Keijserplein (participatie met bewoners heeft al plaatsgevonden, ontwerp is gemaakt, beleidsdoel Koele Groene Straten);
- Vergroening Van der Helstplein (beleidsdoel Koele Groene Straten);
- Vergroening P.L. Takstraat, Tellegenstraat, Henrick de Keijserstraat (relatie met beleid Koele Groene Straten);
- Uitbreiding groen langs de Boerenwetering ter hoogte van Hercules Segersbuurt, vooral de oever tussen eerste Jan Steenstraat en eerste Jan van der Heijdestraat (Groot Onderhoud en relatie met beleid Koele Groene Straten);
- Vergroening Jozef Israëlskade voor het Berlagelyceum na afronding renovatie (wens Berlagelyceum).

7.2 De Rivierenbuurt

- Vergroening Juliette Sluisplein (fase 2 van het traject is hier in uitvoering);
- Vergroenen en hittebestendig maken plein Dongeschool (middelen uit fonds voor Stadsverbetering zijn aangevraagd);
- IJsselplein (participatie met bewoners loopt, ontwerp is in voorbereiding);
- Vergroening Waalstraat, gedeelte waar nog geen groot onderhoud is uitgevoerd (relatie met beleid Koele Groene Straten);
- Vergroening Vechtstraat, gedeelte waar nog geen groot onderhoud wordt uitgevoerd;
- Vergroening Kuinderstraat waar nog geen groot onderhoud is uitgevoerd;
- Vergroening Uiterwaardestraat waar nog geen groot onderhoud is uitgevoerd;
- Vergroening Victorieplein (beleidsdoel Koele Groene Straten).

7.3 Oud Zuid

- Uitbreiding groen Johannes Vermeerplein (onderdeel Agenda Museumplein);
- Vergroening Concertgebouwplein (onderdeel Agenda Museumplein);
- Uitbreiding groen Hygiëaplein (onderdeel pleinenaanpak);
- Uitbreiding groen ondersteuning initiatieven Schinkelhavenplein;
- Toevoegen van groen rond Olympisch stadion;
- Toevoegen van groen Kruising Stadionweg / Olympiawegl
- Vergroening speeltuin Sportstraat;
- Vergroening speelplek Woestduinstraat.

7.4 Buitenveldert

- Kwaliteitsimpuls groen Kastelenstraat, verbinding tussen de verschillende winkelgebieden;
- Hofjesaanpak, aanpak speeltuintjes en groen;
- Laatste deel vergroenen Willem van Weldammelaan, gedeelte van Gelderlandplein naar Ontmoetingseiland Gijsbrecht van Aemstelpark. Het deel van Zuidas naar het Gelderlandplein is al eerder vergroend. (beleidsdoel Koele Groene Straten);
- Rotterdammerpad groene as maken (beleidsdoel Koele Groene Straten).

7.5 Zuidas

- Aanleg Zuidasdokpark;
- Ruimte voor groen in nog te ontwikkelen deelgebieden.

8 Bijlagen

Hier volgt een uitgebreidere uiteenzetting van stedelijke beleid, ambities en opgaven.

Omgevingsvisie Amsterdam 2050 – Een menselijke metropool
De Omgevingsvisie Amsterdam, vastgesteld op 8 juli 2021, beschrijft de gewenste ontwikkeling van de stad en vormt het kader voor ruimtelijke ontwikkelingen. De visie beschrijft al het beleid voor de fysieke leefomgeving, beschreven in 6 overkoepelende ambities: 1) Inclusieve stad, 2) Duurzame stad, 3) Vitale stad, 4) Gezonde stad, 5) Leefbare stad en 6) Compacte stad.
Groen speelt een belangrijke rol bij deze ambities en 'rigoureus vergroenen' is ook één van de vijf strategische keuzes van de Omgevingsvisie. We zetten daarbij in op het zo groen mogelijk inrichten van de openbare ruimte, het ontwikkelen van parken, het aanleggen van groene verbindingen, het investeren in het landschap, en het beschermen van rust- en ruigtegebieden, zoals de Oeverlanden. Ook zetten we in op een natuurinclusieve stad, met veel biodiversiteit, groene daken en gevels, ecologisch beheer en klimaatadaptief groen in de buurt.

Groenvisie
In december 2020 is de Groenvisie vastgesteld. De '*Groenvisie 2020-2050 – Een leefbare stad voor mens en dier'* geeft aan waarom groen belangrijk is, wat we willen bereiken, wat we gaan doen en wat ervoor nodig is. Voor het belang van groen worden vier hoofdthema's genoemd. Deze zijn: gezondheid, sociaal welzijn, klimaatadaptatie en natuur. Deze kernwaarden worden vertaald in vier principes: 1) we zorgen voor genoeg gevarieerd groen voor iedereen, 2) Groen draagt bij aan zoveel mogelijk opgaven, 3) De stad wordt natuurinclusief aangelegd en beheerd, en 4) Aan groen werken we samen. Het overkoepelende uitgangspunt is "groen, tenzij".

Hoofdgroenstructuur (HGS)
Sinds 2003 werkt Amsterdam met een Hoofdgroenstructuur om de meest waardevolle groengebieden in Amsterdam te beschermen, zoals stadsparken, volkstuinparken, grotere plantsoenen, sportparken en groene verbindingen. De Hoofdgroenstructuur is opgesteld om te voorkomen dat de belangrijkste groengebieden, onder druk van een groeiende stad, worden bebouwd.
In 2021 is de Omgevingsvisie 2050 vastgesteld waarin de ambitie staat om deze Hoofdgroenstructuur richting 2050 in stappen te laten groeien naar een groter, gevarieerder en beter verbonden groenblauw netwerk. In de Hoofdgroenstructuur is de ecologische structuur toegevoegd, is er meer aandacht voor ontwikkelgebieden en is de rol van de TAC (technische adviescommissie) vergroot. De Technische Adviescommissie is een onafhankelijke commissie die het gemeentebestuur adviseert bij de besluitvorming.
De interactieve kaart van de hoofdgroenstructuur is te vinden op:
https://maps.amsterdam.nl/hoofdgroenstructuur/
Het college heeft ingestemd met een nieuwe hoofdgroenstructuur, maar deze structuur is, naar aanleiding van een referendum, niet door de raad vastgesteld. Er wordt een burgerberaad over het groenthema ingesteld en een breed participatietraject begonnen. In gesprek met de stad is het de bedoeling dat de wensen en behoeften met betrekking tot groen in een groeiende stad nog beter in kaart worden gebracht. Deze wensen en behoeften worden vervolgens meegenomen bij het maken van onder meer een nieuw beleid Hoofdgroenstructuur.

Ecologische structuur – Plan Biodiversiteit
In Plan Biodiversiteit fase 1 zijn maatregelen opgenomen om de biodiversiteit te vergroten in de groengebieden. De maatregelen van dagelijks onderhoud en groot onderhoud worden vanaf dit jaar uitgevoerd. Voor de herinrichtingsmaatregelen, zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of faunapassages, worden eerst financiële middelen aangevraagd. Zodra er dekking is zoeken we passende locaties voor deze maatregelen. In stadsdeel Zuid zijn verschillende kansen om de biodiversiteit in de parken te vergroten. Daarom werkt stadsdeel Zuid mee aan de uitvoering van het plan.

Amsterdams Akkoord - Coalitieakkoord 2022 – 2026
In het coalitieakkoord wordt het belang van groen meermaals genoemd. Groen in de directe leefomgeving van mensen is onmisbaar. Daarom is de ambitie om wijken en buurten verder te vergroenen en de ecologische waarde van de stad te versterken. Onder andere door groenere schoolpleinen, groenere straten en pleinen en groenere gebouwen en tuinen. Daarbij worden de mogelijkheden op het gebied van participatie en zelfbeheer op het gebied van groen vergroot en wordt gekeken naar nieuwe vormen van samenwerking in groencoöperaties en/of buurtfondsen waarin bewoners en gemeente samenwerken en samen verantwoordelijkheid dragen, ook met publiek – private financieringsmogelijkheden. Om de biodiversiteit te vergroten wordt beheer zo ecologisch mogelijk gedaan en wordt ingezet op natuurinclusief bouwen. Ook wordt ingezet op meer bomen, kleine stadsbossen en nieuwe parken. Daarnaast worden de bestaande groengebieden beter met elkaar verbonden.

Groene Verbindingenkaart
De ambitie in de Omgevings- en Groenvisie om het groen beter te verbinden wordt op het moment verder uitgewerkt in de Groene Verbindingenkaart. Het doel van deze kaart is om de hoofdgroenstructuur te verbinden voor planten, dieren, fietsers en voetgangers. De eerste schaal van dit netwerk bestaat uit het stedelijke weefsel langs watergangen, dijken, auto- en spoorwegen. De tweede schaal wordt gevormd door de fietsroutes van het zogenaamde Groennet Fiets. De derde schaal is gebaseerd op de loopafstand van 300 meter om een koele plek te vinden. Dit laatste schaalniveau staat nog niet vast en het is aan de stadsdelen om te bepalen waar deze routes het beste lopen, mits ze verbinden met de Hoofdgroenstructuur.

Natuurinclusief bouwen en ontwerpen
Bouwers en ontwikkelaars moeten voldoen aan het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (voorheen bouwbesluit) en de omgevingswet.
De gemeente Amsterdam stelt daarnaast eisen in aanbestedingen. De ontwikkelaar, architect of bouwer die in Amsterdam mee wil doen met een aanbesteding van de gemeente, moet voldoen aan de drempelwaarde van 30 punten uit het 'Puntensysteem voor Natuurinclusief bouwen' (Puntensysteem natuurinclusief bouwen - openresearch.amsterdam) .
Voorbeelden van natuurinclusief bouwen in Zuid:

- het project Trompenburgerstraat 12 – 18: een bestaand woonblok wordt vernieuwd en verduurzaamd. Er worden nestkasten aangebracht, waterinfiltererende maatregelen genomen op het vergroende binnenterrein en verschillende daken bedekt met mossedum.

Handboek Groen
De Puccinimethode staat voor een kwalitatief goede, fysieke inrichting van alle Amsterdamse openbare ruimte; alle straten, pleinen, parken en plantsoenen. Een kwalitatief goede, fysieke inrichting is gebruiksvriendelijk, veilig, beheerbaar, duurzaam, betaalbaar, samenhangend én mooi. Bij de inrichting van de openbare ruimte brengt de Puccinimethode al deze belangen en eisen samen in breed gedragen voorstellen en afspraken.
In het beleidskader zijn algemene uitgangspunten en afspraken vastgelegd voor de inrichting van de openbare ruimte in Amsterdam. Het bevat algemene afspraken over de vormgeving van de openbare verlichting en het straatmeubilair, de keuze voor het materiaal en voorschriften voor de aanleg van het groen. In de separate 'technische' handboeken Rood en Groen, die aanvullend zijn op dit beleidskader, is in detail opgenomen met welke soorten inrichtingsprincipes, standaardoplossingen en standaarddetaillering we in Amsterdam werken. Dit zijn 'levende' documenten die naar aanleiding van nieuwe inzichten of kaders kunnen worden aangepast.
De inrichtingsplannen worden in Amsterdam beoordeeld door een expertise- en door een toetsteam; deze teams toetsen de ontwerpen onder andere aan de handboeken en aan de visie openbare ruimte.

Groen in de Buurt (GiB)
Structureel is voor Groen in de Buurt 1,7 miljoen euro beschikbaar in Amsterdam. Met dit geld kunnen bewoners groene initiatieven (laten) uitvoeren waarvan zij zelf het beheer uitvoeren, middels een medebeheercontract.

Aangenomen amendement 627 accent 2023 ten aanzien van Groen in de Buurt
Amendement: Waar mogelijk verwijderen wij tegels op stoepen en van parkeerplaatsen om ruimte te maken voor groen. Bewoners krijgen het Recht op Vergroening om dit uit te voeren waarbij het principe 'ja, tenzij' geldt. Redenen om het niet te mogen zijn limitatief en beperken zich tot toegankelijkheid, benodigde doorloopruimte, (verkeers)veiligheid, bereikbaarheid (waaronder het parkeren van voertuigen), ondergrondse infrastructuur en afspraken over onderhoud en beheer voor 2 jaar'

Uitvoering amendement:
Raadsinformatiebrief dd. 2 december 2024: In de regeling vergroeningsprojecten
- wordt in het toetsteam de gedachtengang 'Ja, tenzij' aangehouden;
- wordt het Handboek Puccini ruimhartig geïnterpreteerd, het ontwerp mag afwijken van de standaard Puccini;
- worden medebeheercontracten voor onbepaalde tijd aangegaan, om te voorkomen dat het project maar twee jaar bestaat;
- wordt de extra €800.000 (structureel) gebruikt voor extra capaciteit, versterken van het project boomspiegels en aanvullende projecten in de stadsdelen.

Het extra structurele budget vanuit amendement 627 wordt in stadsdeel Zuid aangewend voor de uitvoering van robuustere medebeheerprojecten.

Agenda Klimaatadaptatie 2024-2026
In de Agenda Klimaatadaptatie 2024-2026 benoemen we de stappen die we de komende jaren, met de middelen die we hebben en in samenwerking met onze partners, zullen zetten om deze opgave verder aan te pakken. Een eerste duiding van de KNMI-'23 scenario's heeft laten zien dat het noodzakelijk is om extra actie te ondernemen om Amsterdam ook in de toekomst veilig en leefbaar te houden.
We doen onderzoek naar 'het juiste groen op de juiste plek'. Hierbij kijken we concreet waar in de stad er behoefte is aan (meer) schaduw en welk type groen daarvoor het meest geschikt is. Vervolgens houden we hier rekening mee als we nieuwe bomen planten.

Raadsbrief dd. 8 oktober 2024 – Uitvoeringsplan Groen

- Uitvoeringsplan van realisatie van groen in de openbare ruimte vanuit groot onderhoud, nieuw groen in bestaande buurten en in ontwikkelingsgebieden. Interactieve kaart bij Uitvoeringsplan Groen - Power BI
- De kaart toont een diversiteit aan type projecten met een even zo grote variatie aan dekkingsbronnen.
- Het Burgerberaad Groene Stad dat in 2025 plaatsvindt, heeft adviezen opgeleverd over hoe 'de stad' aankijkt tegen vergroening in een verdichtende stad.
- Ontsnippering van groen:
    - groenprojecten integraal programmeren mede als onderdeel van stadsverbeteringsprojecten;
    - de financieringssystematiek voor groenprojecten eenvoudiger maken;
    - binnen de gemeentelijke organisatie beter en eenduidiger samenwerken met het integrale beeld van het Uitvoeringsplan als basis.

Buurtbudgetten in Zuid

In stadsdeel Zuid is in 2020 gestart met het buurtbudget als onderdeel van de (stedelijke) democratiseringsagenda. Er zijn sindsdien verschillende edities geweest, zowel gebiedsbreed als buurtgericht.
In het coalitieakkoord 2018-2022 "Een nieuwe lente en een nieuw geluid" geeft het college aan te streven naar een open en transparant bestuur en een naar buiten gerichte organisatie die open staat voor maatschappelijk initiatief. Uit de participatieparagraaf: "We voeren een nieuwe manier van werken in waardoor Amsterdammers worden betrokken bij het maken van beleid en de uitvoering daarvan." Een nieuw instrument dat hiervoor wordt ingezet is het buurtbudget. Amsterdammers worden zo gestimuleerd om samen vorm te geven aan de buurt waarin zij wonen. Aanvullend op de beschikbare middelen uit de vorige coalitieperiode zijn er in het coalitieakkoord 2023 – 2026 middelen beschikbaar gesteld voor het buurtbudget (zie *Begroting Gemeente Amsterdam 2023, 256*).

In de praktijk betekent dit dat bij iedere ronde de bewoners van een buurt, gebied of stadsdeel plannen kunnen indienen die zij belangrijk vinden, binnen een vastgestelde tijdsperiode. Nadat de plannen zijn ingediend, kunnen bewoners van Amsterdam Zuid stemmen op de plannen (online en afhankelijk van waar het plan plaatsvindt). De plannen met de meeste stemmen en waarvoor het budget toegankelijk is, worden uitgevoerd
Bewoners kunnen plannen indienen voor zowel sociale activiteiten als fysieke projecten in de buurt. De gemeente toetst de haalbaarheid van het plan bij diverse afdelingen binnen Amsterdam. Uit voorgaande edities blijkt dat een groene omgeving in de buurt als positief wordt ervaren. Hier worden dan ook regelmatig plannen voor ingediend, die vervolgens vaak worden gekozen. Het stemmen is een goed instrument om te bepalen wat de buurt belangrijk vindt en om draagvlak te creëren.

In elke stemmingsronde worden er groenprojecten gekozen. In de meeste recente ronde in 2025/2026 werden ook weer diverse groene plannen ingediend.